

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Astronomica - Cod. Ettenheim-Münster 165

Moingenat, Johannes

[S.l.], 1623-1624

Articvlvs I.

[urn:nbn:de:bsz:31-114277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-114277)

sunt a. rota semidiameter terrestris BK in milliariis, angulus rectus ad B , et angulus BNA aequalis angulo paralapeos ad verticem, modo inuento, unde sic argumentari licet quae proportione hic angulus paralapeos N ad semidiametru' terre BA , ea' habet Angulus rectus B ad distantia' AN luna, assumpta a. in regula' triu' loco anguloru' ipsoru' sinus, hinc et ortu' est ut ea' dixerit fuerint a diuersis multa paralapeos astroru', et diuersa sint assignata eorum distantia' a terris.

PARS II^a

ASTRONOMIAE.

De motu secundo seu proprio Planetaru' *

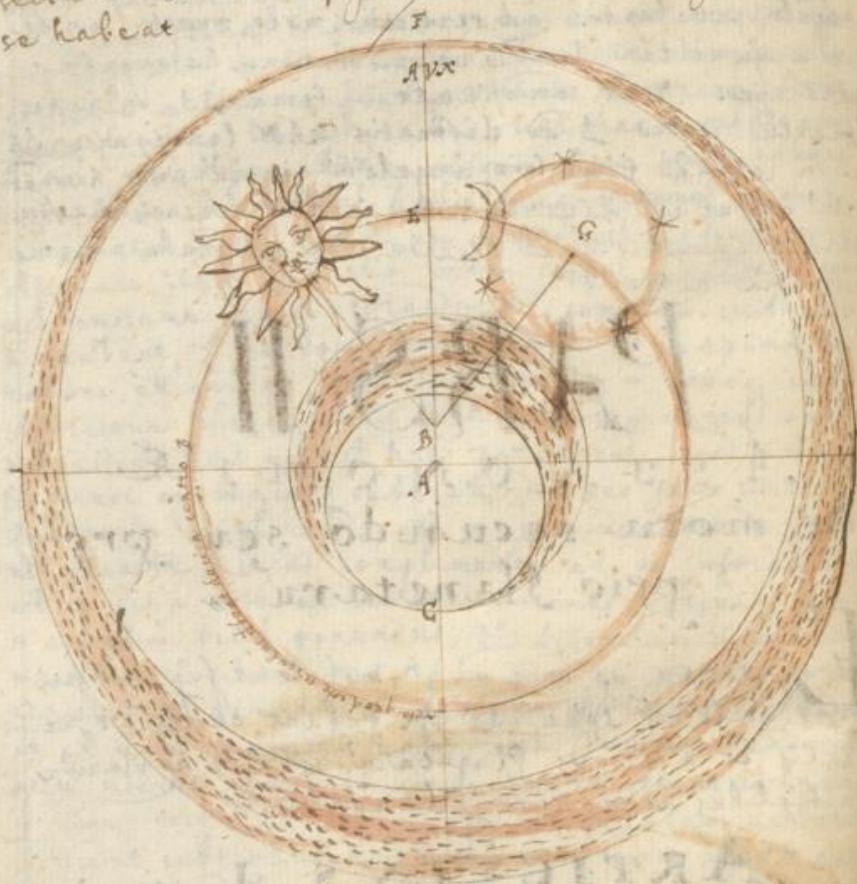
Explicatio is quae ad motu' mobile et sup' iores simplices coloru' sphaeras spectabant recte est, ut parcis et inferioris Planetaru' sphaerae ex pluribus partialibus compositae ptingantur.

ARTICVLVS I^o

De sistemate inferioru' coloru'

O multa rationes infra subiungendas nimiru' et multa, quae in Planetis obseruata fuerunt saluentur, excogitanda fuit ab Astronomis noua et distincta constructio inferioru' coloru', quae figura

aliter referre requirit nisi calus aliquod p[ro]mediu[m]
sectam nobis imp[er]etur, cuius or[bit]as si-
se habeat

Ex concursu duarum diametrorum A ueluti ex centro
mundi describatur ad quatuorq[ue] distantia circuli
intimus, qui de concava cali superficie mundo
concentrica, quia ex centro mundi describitur, dantur
ex alio centro B quod eadem ratione. diuersorum
colorum diuersissimo ho. ab alio mundi distare, debet

sistema inferiorum calorum 308

ducatur eccentricus ad distantiam BC p[ro]terea alij
 duo eccentrici si scribantur circuli ex centro B ad
 tantum interuallu[m] quantum uel sol, uel epiciclus in-
 cludeatur capi p[oss]it 13° ex centro mundi A ad interuallu[m]
 AF claudatur tota sphaera cetero circulo constructio
 q[ue] sufficit confusa calu[m] d[omi]ni, eritq[ue] tota sphaera com-
 posita ex tribus partialibus quibus, quoru[m] duo ex-
 tremi p[ro]p[ri]e eccentrici in quib[us] uocantur, me-
 dius eccentricus simpliciter scilicet deferens solum
 uel epiciclu[m] planetae, cuius et notu[m] motus planetae
 medius denominatur, et aequalis, eo quod eccentricus
 eius simpliciter aequaliter sup[er] centro B moueatur,
 inaequaliter respectu mundi centri A unde et motus
 eccentrici p[er] lineas ex centro mundi A et p[er] centrum
 B uti educta uerificari et notificari debet, ut
 modo uerus planetae motus exeat, sphaera solis uero
 epiciclo sphaera lunae et reliquoru[m] planetaru[m] o[mn]ia
 praeter tres orbis et epiciclu[m] in quo rotatur in suo
 eccentrico simpliciter complectatur, h[ab]et a. totu[m] epic-
 iclu[m] quod deferens hic distinctos inter se motus,
 hic unu[m] sup[er] centro proprio B, ille duos unu[m] sup[er]
 proprio centro, alteru[m] sup[er] centro eccentrici, supra
 fastidiu[m] F sphaerae quod sol uel planeta alius
 consistit, q[ui]a altissimus est a centro mundi A u[er]o
 solis, seu Apogon[us] uel et Apsis suprema uocatur
 punctu[m] C terra uicini[ss]imu[m] oppositu[m] Apsis, peri-
 geu[m] seu Apsis ima, polo eccentricitas AB in sphae-
 ra solis est duarum partial[ium] sedecim. minutoru[m],
 taliu[m], qualiu[m] tota BF semidiameter eccentrici
 est sexaginta, in sphaera Saturni eccentricitas
 est triu[m] et uiginti quinq[ue] minutoru[m], in Jouis

duarum et quadraginta quinque minutarum, in
 Martis sex partium, in Venereis annis et septem
 decem minutarum, Luna decem et rorem decem
 minutarum, semidiameter circuli Luna est ea
 eadem partium quinque, undecim minutarum Saturni
 in sex et triginta minutarum, Jovis undecim
 et triginta minutarum, Martis 39 et 50 minutarum,
 Venereis quadraginta trius partium, decem minu-
 tarum, Venereis. Quaedam magis, quam uno signo et
 medio a sole distare potest sol supremus sui facti,
 quod occupat in solstitio aeterno, in vero eodem
 in hyberno, Saturnus in decimo quarto Sagittarii,
 Juppiter in vigesimo quarto Virginis, Mars in
 decimo quinto Leonis. Ceterum rationes quare
 et opacitate partiales orbis eccentrici et circuli sunt, ad
 mittendi. assignantur potissimum haec, et quid
 pro eccentricis pugnat et convincit certissimum
 nam. Planetae iam remotiores sunt a terra,
 iam viciniores, hoc a. b. in concentricis terrestri
 fieri non possent, nam semper aequaliter a terra di-
 starent quod dandi sunt eccentrici: maior
 plura sphaerice per eadem obiecta quod maiora,
 iam minora apparent ceteris partibus et remo-
 tiora. vel viciniora sunt oculo, quod est punctum
 visus optici, atque Planetae iam maiores, iam mi-
 nores apparent notabiliter quod minor probatur
 in aetione. sol in solstitio aeterno multis par-
 tibus, minor apparet, quam in hyberno, pari
 ratione. Luna magnitudinem suam aequalem
 identidem. mutat, Juppiter aequat quandoque
 ipsam Venereis, similiter Mars et cetera.

2° diameter

de inuestig, situ Planetarum 109 a

50 diameter visualis Planetarum p radiis Astronomi-
micis frequenter alia et alia sunt reportata, forte
Appiano. 3^a paralaptes horizontales Planetarum
maxima et minima idipsum comprobant in Luna na-
maxima inuenta est sexaginta sex minutorum, mini-
ma quinquaginta, in sole maxima tria minutorum
minima duodecim. 2^a sibi sol in astris signis octiduo
et amplius diutius haeret, quam in hylerris, qua ratio
autem id fieri potest p pultus ostendit figuram,
in qua diameter superiore excentrici partem ma-
iorem abscondit, quam inferiorem. 3^a ratio petita ex
eclypsis solaribus, tota n est gas vicinij obsta-
culum. opponitur lamini, eo natiori eius efficit umbra
ita e contra ex maiori vel minori umbra Luna
p eclypsim. Solarum animaduersus est Lunam
iam viciniori fieri soli, iam remotiori. Haec uero
luculenta, qua Epicycli demonstrantur omnes
caeteris datur haec, planeta n omnes exceptis sole
et Luna iam stare, iam progredi, iam retrogredi,
sunt obseruati, ob idq; directi stationary vel
retrogradi uocati, quod aliter fieri n pot, nisi p
epicyclos, ac consideranti figuram patebit, qn
namq; motus Epicycli, uicior est motu excentrici
tunc retrogredi, qn uero aequalis tunc stare, quado
deniq; minor, tunc Planetarum progredi dicentur

ARTICVLVS II.

de inuestigatione situs
Planetarum in zodiaco
primi mobilis.

caro da uirily.